

ПОЗИЦИЯ

на Асоциация „Прозрачност без граници“ относно промените в законодателството, регламентиращо финансирането на политическите партии

Като организация, ангажирана с проблемите, свързани с противодействие на корупцията, в това число и с наблюдение на изборния процес, Асоциация „Прозрачност без граници“ изразява своето категорично неодобрение на противоречивия, хаотичен и реактивен подход за промяна в законодателството относно финансирането на политическите партии.

В рамките на един и същи ден Народното събрание разглежда два паралелни законопроекта, които Министерският съвет предлага без да е постигнал кохезия относно размера и начина на определяне на държавната субсидия за партиите:

- единият е свързан с уточняване какво означава „получени действителни гласове от партиите“ (въпрос, по който в световната практика никога не е възниквала дискуссия, но се появи поради интерпретация на закона, заложен в методика на Министерство на финансите);
- другият е свързан с фиксиране размера на държавната субсидия на 1 лев за получен глас на последните парламентарни избори (което, съчетано с липсата на безплатен достъп до обществените медии по време на предизборна кампания и с ограничената практика за дарения, включително и забрана за официално финансиране от юридически лица, ще постави партиите в невъзможност да поддържат минимално ниво на дейност на партийните структури).

Нарушена е законодателната процедура: мотивите и в двата законопроекта са бланкетни; липсва оценката на въздействието във втория законопроект; не е консултирано общественото мнение. В преходните и заключителни разпоредби на законопроекта за изменение на Закона за политическите партии липсва изменителна правна норма, която препраща към Закона за държавния бюджет.

Въз основа на дългогодишния си опит и експертиза в тази област Асоциация „Прозрачност без граници“ оценява, че проблеми в законодателството относно финансирането на политическите партии има, но те не са предмет на разглежданите законопроекта и за тях не се търсят адекватни решения. Така например, съществени проблеми в тази област продължават да бъдат:

- *липсата на ясен и предвидим критерий за определяне размера на субсидията* (сегашният чл. 27 от Закона за политическите партии препраща към друг закон, който се променя ежегодно по инициатива на изпълнителната власт и с решение на парламента в края на всяка календарна година, и не е систематична част от основния закон, регламентиращ дейността на политическите партии; фактът, че един ден след разглеждането на първия законопроект Министерският съвет е внесъл предложение за промени в Закона за държавния бюджет за 2019 г. е още едно потвърждение за този проблем);

- *твърде високият размер на държавната субсидия, който (а) създава огромна диспропорция между партиите, които получават държавна субсидия и останалите партии, (б) бюрократизира партийните структури и (в) обезсърчава партиите да търсят легална финансова подкрепа от своите симпатизанти чрез малки и редовни дарения, които всъщност биха дали стабилна база на партийните структури;*
- *липсата на обвързаност между размера на държавната субсидия и реалната практическа подкрепа на партиите от техните членове и дарители (в тази връзка винаги е отбелязвана добрата практика за финансиране на партиите в Германия, но тя никога не е била подлагана на обсъждане в българския парламент);*
- *липсата на правомощия на Сметната палата да извършва проверка за съответствие между реално получените и реално изразходваните пари в предизборните кампании (в тази насока бяха извършени редица промени, но и досега контролът на Сметната палата остава преди всичко контрол по документи);*
- *изразходването на държавната субсидия за несвойствени партийни дейности, като например за благотворителност.*
- *ролята на медиите при отразяване на предизборните кампании на партиите и особено въпросът за безплатното отразяване в обществените медии, които се издържат от парите на всички данъкоплатци и имат задължението да предоставят трибуна на различни гледни точки в обществото и да информират пълноценно гражданите.*

Въпросите за финансирането на политическите партии и на предизборните кампании са сериозни, засягат базисни структури в демократичното общество и се отразяват както на изборния процес, така и на начина, по който функционират политическите партии и основните институции в държавата. Именно затова към тях трябва да се подхожда с отговорност и с мисъл за последствията, които произтичат от едно или друго законодателно решение.

В тази връзка подчертаваме, че смисълът от държавното финансиране на политическите партии е в това да бъде оказвана подкрепа на партиите, така че да поддържат ефективни партийни структури, които работят в интерес на избирателите и не попадат в зависимост от икономически интереси на големи корпоративни дарители. Държавната субсидия се предоставя, за да защитава политическия плурализъм, да подкрепя политически субекти, които са получили значителна изборителна подкрепа и да служи като бариера срещу корупцията.

Двата разглеждани законопроекта трябва да бъдат синхронизирани в рамките на законодателната процедура.

Призоваваме политическите лидери и народните представители да проведат задълбочена дискусия, с участието на заинтересувани страни, представители на академичната общност и експерти по темата, за да намерят адекватно решение на редица проблеми, произтичащи от модела на партийно финансиране.

София, 10 юни 2019 година

**АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“
TRANSPARENCY INTERNATIONAL – BULGARIA**